ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ L. A. GEELHOED

της 7ης Ιουνίου 2001 [1]

Περιεχόμενα

I — Εισαγωγή ..... I - 9770

II — Το νομικό πλαίσιο ..... I - 9771

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία ..... I - 9771

Το γαλλικό δίκαιο ..... I - 9775

III — Η προ της ασκήσεως προσφυγής διαδικασία ..... I - 9775

IV — Γενικές παρατηρήσεις ..... I - 9776

V — Οι αιτιάσεις, τα μέσα άμυνας και η εκτίμησή μου ..... I - 9777

Η πρώτη αιτίαση ..... I - 9777

Η δεύτερη αιτίαση ..... I - 9780

Η τρίτη αιτίαση ..... I - 9783

Η τέταρτη αιτίαση ..... I - 9786

Η πέμπτη αιτίαση ..... I - 9788

Η έκτη αιτίαση ..... I - 9790

VI — Πρόταση ..... I - 9790

I — Εισαγωγή

1. Στην υπόθεση που εξετάζω, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι η Γαλλική Δημοκρατία:

— μη συμμορφούμενη προς τις διατάξεις του άρθρου 4γ της οδηγίας 90/388/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών [2], όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 96/19/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 1996, για τροποποίηση της οδηγίας 90/388/ΕΟΚ όσον αφορά το πλήρες άνοιγμα των αγορών τηλεπικοινωνιών στον ανταγωνισμό [3], και

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ολλανδική.

2 — ΕΕ L 192, σ. 10.

3 — ΕΕ L 74, σ. 13.

— μη τηρώντας τις διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφοι 1, 3, 4 και 5 της οδηγίας 97/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997, για τη διασύνδεση στον χώρο των τηλεπικοινωνιών προκειμένου να διασφαλιστεί καθολική υπηρεσία και διαλειτουργικότητα, με εφαρμογή των αρχών παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) [4],

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει.

Στην υπό κρίση υπόθεση πρόκειται για υποχρεώσεις συνδεόμενες με την παροχή καθολικής υπηρεσίας φωνητικής τηλεφωνίας [5].

II — Το νομικό πλαίσιο

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία

2. Η υποχρέωση παροχής καθολικής υπηρεσίας σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας προκύπτει από το άρθρο 3 της οδηγίας 95/62, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι αντίστοιχοι οργανισμοί τηλεπικοινωνιών μεμονωμένα ή από κοινού παρέχουν σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας, βάσει της παρούσας οδηγίας, για την εξασφάλιση διακοινοτικώς εναρμονισμένης προσφοράς.

Ειδικότερα, τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους χρήστες:

α) να συνδέονται, κατόπιν αιτήσεως, με το σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο·

β) να συνδέουν και να χρησιμοποιούν, σύμφωνα με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο, εγκεκριμένο τερματικό εξοπλισμό ευρισκόμενο στο χώρο τους.

[...]»

Στην οδηγία αυτή δεν περιλαμβάνεται ακόμη η έννοια της καθολικής υπηρεσίας, πράγμα που συμβαίνει, αντίθετα, με την οδηγία 98/10/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 1998, για την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) στη φωνητική τηλεφωνία και για την καθολική υπηρεσία για τις

4 — ΕΕ L 199, σ. 32.

5 — Οδηγία 95/62/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1995, σχετικά με την εφαρμογή της παροχής ανοικτού δικτύου (ONP) στη φωνητική τηλεφωνία (ΕΕ L 321, σ. 6).

τηλεπικοινωνίες σε ανταγωνιστικό περιβάλλον [6]. Η οδηγία αυτή απαριθμεί τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται σε κάθε περίπτωση στην καθολική υπηρεσία. Πρόκειται για τη σύνδεση με το σταθερό δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο, τις υπηρεσίες καταλόγου και τα κοινόχρηστα τηλέφωνα.

3. Με την οδηγία 96/19 προστέθηκε στην οδηγία 90/388 το νέο άρθρο 4γ, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη της εναρμόνισης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στα πλαίσια της ΟΝΡ, κάθε εθνικό σύστημα για την κατανομή του καθαρού κόστους της παροχής καθολικής υπηρεσίας μεταξύ των οργανισμών τηλεπικοινωνιών και των άλλων οργανισμών είτε συνίσταται σε ένα σύστημα συμπληρωματικών επιβαρύνσεων είτε σε ένα φορέα χρηματοδότησης της καθολικής υπηρεσίας:

α) εφαρμόζεται μόνο στις επιχειρήσεις που παρέχουν δημόσια δίκτυα τηλεπικοινωνιών·

β) κατανέμει την αντίστοιχη επιβάρυνση σε κάθε επιχείρηση με αντικειμενικά και χωρίς διακρίσεις κριτήρια και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν τα εν λόγω συστήματα στην Επιτροπή προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσο συμβιβάζονται με τη Συνθήκη.

Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους οργανισμούς τηλεπικοινωνιών τους να αναπροσαρμόζουν τα τιμολόγιά τους λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες της αγοράς και την ανάγκη εξασφάλισης μιας καθολικής υπηρεσίας, και, ιδίως, τα κράτη μέλη τους επιτρέπουν να αναπροσαρμόζουν τα ισχύοντα τέλη που δεν ευθυγραμμίζονται με τις σχετικές δαπάνες και που αυξάνουν το κόστος παροχής της καθολικής υπηρεσίας, ώστε τα τιμολόγια να βασίζονται στο πραγματικό κόστος. Τα κράτη μέλη που δεν μπορούν να ολοκληρώσουν την αναπροσαρμογή αυτή πριν από την 1η Ιανουαρίου 1998 θα υποβάλουν έκθεση στην Επιτροπή για τη μελλοντική σταδιακή εξάλειψη των εναπομενουσών τιμολογιακών ανισορροπιών [αναντιστοιχιών] με σχετικό λεπτομερές χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

[...]»

4. Το άρθρο 2 της οδηγίας 96/19 προβλέπει ότι «[τ]α κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή, το αργότερο μέσα σε εννέα μήνες από την έναρξη ισχύος της παρούσας οδηγίας, τα στοιχεία βάσει των οποίων η Επιτροπή βεβαιώνεται ότι τηρείται το άρθρο 1, σημεία 1 έως 8 [7]».

6 — ΕΕ L 101, σ. 24.

7 — Το άρθρο 4γ προστέθηκε με το άρθρο 1, σημείο 6, της οδηγίας 96/19.

5. Το άρθρο 5 της οδηγίας 97/33 αφορά τη διασύνδεση και τις εισφορές για την καθολική υπηρεσία. Έχει δε ως εξής:

«1. Όταν, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ένα κράτος μέλος καθορίζει ότι οι υποχρεώσεις παροχής καθολικής υπηρεσίας αποτελούν υπερβολική επιβάρυνση για έναν οργανισμό, θεσπίζει μηχανισμό για τον επιμερισμό του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας με άλλους οργανισμούς οι οποίοι εκμεταλλεύονται δημόσια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα ή/και υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας προσιτές στο κοινό. Κατά τον καθορισμό των καταβλητέων εισφορών, τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις αρχές της διαφάνειας, της αμεροληψίας και της αναλογικότητας. Μόνο δημόσια τηλεπικοινωνιακά δίκτυα και τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες προσιτές στο κοινό, που προσδιορίζονται στο παράρτημα Ι, μέρος 1, μπορούν να χρηματοδοτούνται κατ' αυτό τον τρόπο.

2. Οι τυχόν εισφορές στο κόστος των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας μπορούν να βασίζονται σε μηχανισμό ο οποίος εγκαθιδρύεται ειδικά για το σκοπό αυτό και τον οποίο διαχειρίζεται φορέας ανεξάρτητος από τους δικαιούχους, ή/και μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή συμπληρωματικού τέλους το οποίο προστίθεται στο τέλος διασύνδεσης.

3. Προκειμένου να καθορίζεται η τυχόν επιβάρυνση την οποία αντιπροσωπεύει η παροχή καθολικής υπηρεσίας, οι οργανισμοί με υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας, κατόπιν αιτήσεως της εθνικής τους ρυθμιστικής αρχής, υπολογίζουν το καθαρό κόστος των σχετικών υποχρεώσεων, σύμφωνα με το παράρτημα ΙΙΙ. Ο υπολογισμός του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας ελέγχεται από την εθνική ρυθμιστική αρχή ή άλλο αρμόδιο φορέα, ανεξάρτητο από τον οργανισμό τηλεπικοινωνιών και εγκεκριμένο από την εθνική ρυθμιστική αρχή. Τα αποτελέσματα του υπολογισμού του καθαρού κόστους και τα πορίσματα του λογιστικού ελέγχου διατίθενται στο κοινό, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2.

4. Εφόσον δικαιολογείται βάσει του υπολογισμού του καθαρού κόστους που αναφέρεται στην παράγραφο 3 και λαμβάνοντας υπόψη το τυχόν όφελος της αγοράς το οποίο αποκομίζει ο οργανισμός ο οποίος προσφέρει καθολική υπηρεσία, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές καθορίζουν κατά πόσο δικαιολογείται μηχανισμός για τον καταμερισμό του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας.

5. Όταν θεσπίζεται ο μηχανισμός για τον επιμερισμό του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 4, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές εξασφαλίζουν ότι οι αρχές που διέπουν τον επιμερισμό του κόστους και οι λεπτομέρειες του χρησιμοποιουμένου μηχανισμού διατίθενται στο κοινό, σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 2.

Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές διασφαλίζουν τη δημοσίευση ετήσιας έκθεσης, στην οποία εμφαίνονται, αφενός, το υπολογιζόμενο κόστος των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας και, αφετέρου, οι εισφορές όλων των ενδιαφερομένων.

6. Μέχρις ότου εφαρμοσθεί η διαδικασία που περιγράφεται στους παραγράφους 3, 4 και 5, τυχόν τέλη καταβλητέα από διασυνδεόμενο μέρος, τα οποία περιλαμβάνουν ή υποκαθιστούν εισφορά στο κόστος υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας, κοινοποιούνται, πριν από την καθιέρωσή τους, στην εθνική ρυθμιστική αρχή. Με την επιφύλαξη του άρθρου 17 της παρούσας οδηγίας, όταν η εθνική ρυθμιστική αρχή, με δική της πρωτοβουλία ή κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης ενός ενδιαφερομένου, διαπιστώνει ότι τα τέλη αυτά είναι υπερβολικά, ο ενδιαφερόμενος οργανισμός υποχρεώνεται να μειώσει τα σχετικά τέλη. Οι μειώσεις αυτές εφαρμόζονται αναδρομικά, από την ημερομηνία καθιέρωσης των τελών, αλλά όχι πριν από την 1η Ιανουαρίου 1998.».

6. Το παράρτημα ΙΙΙ της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τον τρόπο υπολογισμού του κόστους της καθολικής υπηρεσίας φωνητικής τηλεφωνίας. Το παράρτημα ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Το κόστος των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας υπολογίζεται ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού κόστους λειτουργίας ενός οργανισμού με υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας και λειτουργίας χωρίς υποχρεώσεις καθολικής υπηρεσίας.

[...]

Ο υπολογισμός βασίζεται στο κόστος που οφείλεται στα ακόλουθα:

i) στοιχεία των καθορισμένων υπηρεσιών οι οποίες παρέχονται μόνο με ζημία ή παρέχονται υπό συνθήκες κόστους οι οποίες δεν εμπίπτουν στα συνήθη εμπορικά πρότυπα.

Η κατηγορία αυτή μπορεί να περιλαμβάνει στοιχεία υπηρεσιών, όπως πρόσβαση σε τηλεφωνικές υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, παροχή ορισμένων δημόσιων τηλεφώνων επί πληρωμή, παροχή ορισμένων υπηρεσιών ή εξοπλισμού για άτομα με ειδικές ανάγκες, κ.λπ.·

ii) ειδικούς τελικούς χρήστες ή ομάδες τελικών χρηστών οι οποίοι, λόγω του κόστους παροχής του συγκεκριμένου δικτύου και υπηρεσίας, των παραγόμενων εσόδων και της τυχόν γεωγραφικής στάθμισης των τιμών που επιβάλλονται από το κράτος μέλος, μπορούν να εξυπηρετούνται μόνο με ζημία ή υπό συνθήκες κόστους που δεν εμπίπτουν στα συνήθη εμπορικά πρότυπα.

[...]

Κατά τον υπολογισμό του καθαρού κόστους πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα έσοδα. Το κόστος και τα έσοδα θα πρέπει να είναι προβλεπόμενα.»

Το γαλλικό δίκαιο

III — Η προ της ασκήσεως προσφυγής διαδικασία

7. Σύμφωνα με τη γαλλική νομοθεσία για τις τηλεπικοινωνίες, υπάρχει στη Γαλλία, από το 1997, μηχανισμός από κοινού χρηματοδοτήσεως του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας. Η καθολική υπηρεσία παρέχεται από τη France Télécom. Η νομοθεσία ψηφίστηκε κατόπιν της καταρτίσεως, το 1996, εκθέσεως από ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων (έκθεση Champsaur).

8. Οι κρίσιμες διατάξεις είναι τα άρθρα R. 20-31 έως R. 20-34 του κώδικα ταχυδρομείων και τηλεπικοινωνιών (στο εξής: κώδικας). Το άρθρο R. 20-31 προβλέπει επιμερισμό σε τρεις συνιστώσες του καθαρού κόστους της καθολικής υπηρεσίας. Οι συνιστώσες αυτές ονομάζονται C1, C2 και C3. Για το έτος 1997, το διάταγμα 97-475, της 13ης Μαΐου 1997, προβλέπει κατ' αποκοπή εκτίμηση και των τριών συνιστωσών, προ της μεταγενέστερης θέσεως σε ισχύ κανόνων ειδικού υπολογισμού για κάθε μία από αυτές για τα επόμενα έτη. Τα άρθρα R. 20-32 έως R. 20-34 προσδιορίζουν τους κανόνες υπολογισμού για τα έτη μετά το 1997. Όλα αυτά τα άρθρα προστέθηκαν στον κώδικα με τον νόμο 96-659, της 26ης Ιουλίου 1996.

9. Τέλος, στη Γαλλία, η ρυθμιστική αρχή τηλεπικοινωνιών (στο εξής: ART) εποπτεύει τον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

10. Με έγγραφο της 4ης Ιουνίου 1997, οι γαλλικές αρχές κοινοποίησαν στην Επιτροπή, βάσει του άρθρου 2 της οδηγίας 96/19, τον νόμο 96-659, της 26ης Ιουλίου 1996, σχετικά με τη ρύθμιση των τηλεπικοινωνιών, ο οποίος τροποποιεί τον κώδικα καθώς και ορισμένα διατάγματα εφαρμογής.

11. Στη συνέχεια, η Επιτροπή, με έγγραφο της 7ης Νοεμβρίου 1997, υπέβαλε στη Γαλλική Κυβέρνηση ορισμένα ερωτήματα σχετικά, ιδίως, με το χρονοδιάγραμμα αναπροσαρμογής της τιμολογιακής δομής της France Télécom και τους κανόνες υπολογισμού της εν λόγω τιμολογιακής δομής καθώς και με τον τρόπο χρηματοδοτήσεως και υπολογισμού του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας. Οι γαλλικές αρχές απάντησαν με έγγραφο της 4ης Δεκεμβρίου 1997.

12. Η Επιτροπή κατέληξε ότι η Γαλλική Κυβέρνηση αθέτησε ορισμένες υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 90/388, όπως έχει τροποποιηθεί με τις οδηγίες 96/19 και 97/33. Η Επιτροπή απηύθυνε στη Γαλλική Κυβέρνηση έγγραφο οχλήσεως στις 24 Ιουλίου 1998. Η Γαλλική Κυβέρνηση απάντησε στο έγγραφο αυτό με έγγραφο της 4ης Νοεμβρίου 1998. Επισύναψε ως παράρτημα στο εν λόγω έγγραφο σχέδιο διατάγματος σχετικά με τις τιμές σύμφωνα με κοινωνικά κριτήρια της France Télécom. Στις 8 Ιουλίου 1999, η

Επιτροπή απηύθυνε στη Γαλλική Κυβέρνηση αιτιολογημένη γνώμη. Με την από 3 Δεκεμβρίου 1999 απάντησή της, η Γαλλική Κυβέρνηση επανέλαβε τα επιχειρήματα που είχε προβάλει προγενέστερα. Στη συνέχεια, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

IV — Γενικές παρατηρήσεις

13. Εν προκειμένω, οι αιτιάσεις της Επιτροπής αφορούν τον τρόπο εφαρμογής, στη Γαλλία, των κανόνων σχετικά με την επονομαζόμενη καθολική υπηρεσία στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Το άρθρο 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας 97/33 ορίζει την καθολική υπηρεσία ως εξής: «ένα καθορισμένο στοιχειώδες σύνολο υπηρεσιών συγκεκριμένης ποιότητας προσιτό σε κάθε χρήστη, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική του θέση, και, υπό το πρίσμα των ειδικών εθνικών προϋποθέσεων, σε προσιτή τιμή». Με άλλα λόγια, η υποχρέωση καθολικής υπηρεσίας αποβλέπει στη διατήρηση σε λειτουργία ακόμα και μη αποδοτικών τηλεφωνικών εξοπλισμών, που βρίσκονται, παραδείγματος χάριν, σε περιοχές με μικρή πληθυσμιακή πυκνότητα. Στη Γαλλία, την υποχρέωση καθολικής υπηρεσίας υπέχει η France Télécom. Οι αιτιάσεις της Επιτροπής αφορούν τον τρόπο υπολογισμού του κόστους της καθολικής υπηρεσίας καθώς και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες άλλοι υποψήφιοι φορείς τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών μπορούν να υποχρεωθούν σε καταβολή χρηματικής εισφοράς για την καθολική υπηρεσία.

14. Πριν εξετάσω καθεμία από τις αιτιάσεις αυτές, θα ήθελα, εν είδει προκαταρκτικών παρατηρήσεων, να σκιαγραφήσω το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η παρούσα διαφορά. Στη δεκαετία του '90, άρχισε η διαδικασία ελευθερώσεως του τομέα των τηλεπικοινωνιών στο πλαίσιο της Κοινότητας με ταχείς ρυθμούς. Συχνά, ήταν αναγκαία η θέσπιση λεπτομερών κανόνων προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι νέοι φορείς θα μπορούσαν πράγματι να εισέλθουν σε μία αγορά που μέχρι τότε κυριαρχούσαν μονοπώλια οργανωμένα σε εθνικό πλαίσιο. Μεγάλο μέρος των κανόνων αυτών, όπως οι αφορώντες την καθολική υπηρεσία, χαρακτηρίζονται από την επιβολή στα παλαιά μονοπώλια υποχρεώσεων, από τις οποίες επωφελούνται οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά.

15. Είναι αναγκαία μία ρύθμιση με βάση την οποία οι παλαιές μονοπωλιακές επιχειρήσεις μπορούν να επιβαρύνουν τους νεοεισερχόμενους στην αγορά μόνο με το πραγματικό κόστος όταν οι δεύτεροι χρησιμοποιούν τα δίκτυα μονοπωλιακής επιχειρήσεως. Η απαίτηση αυτή δικαιολογεί το δεύτερο χαρακτηριστικό της ρυθμίσεως αυτής: την περιπλοκότητά της. Σημασία δεν έχουν μόνον οι κανόνες καθαυτοί, αλλά και η εφαρμογή τους και ο σχετικός έλεγχος. Δεν είναι εύκολο να διαπιστωθεί ο βαθμός στον οποίο μία επιχείρηση καταλογίζει το πραγματικό κόστος. Πράγματι, πρόκειται εν τέλει για την άσκηση ελέγχου επί των παλαιών μονοπωλίων που διαθέτουν δεσπόζουσα θέση στην αγορά και τα οποία, εκμεταλλευόμενα τη δεσπόζουσα αυτή θέση, ενεργούν μόνο με βάση τη σημασία του καταλογιστέου κόστους για την αποδοτικότητά τους. Είναι προφανές ότι οι φορείς αυτοί δεν έχουν συμφέρον να υπολογίζουν το κόστος αυτό κατά τρόπο πολύ περιοριστικό. Οι αιτιάσεις της Επιτροπής αφορούν το κόστος που μπορεί να λάβει υπόψη η France Télécom. Πρόκειται αποκλειστικώς για το

κόστος του μη αποδοτικού τηλεφωνικού εξοπλισμού ή και για άλλα έξοδα; Πώς καταλογίζεται το κόστος αυτό ως πραγματικό καθαρό κόστος;

16. Το χρονοδιάγραμμα ελευθερώσεως αποτελεί σημαντικό στοιχείο της ρυθμίσεως και, κατά συνέπεια, της ελευθερώσεως. Επιτρέπει να αντιμετωπιστούν οι διαφορές μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά τον βαθμό ελευθερώσεως, οι οποίες είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

17. Επίσης, θα ήθελα να τονίσω τον κοινωνικό σκοπό της καθολικής υπηρεσίας. Η καθολική υπηρεσία αποτελεί κοινωνικό μέτρο ανταποκρινόμενο, με βάση την κρατούσα σήμερα άποψη, σε ουσιώδη ζωτική ανάγκη. Το κράτος μέλος πρέπει να εξασφαλίζει την ποιότητα της υπηρεσίας αυτής την οποία δεν παρέχει το ίδιο.

18. Ενόψει των προεκτεθέντων στοιχείων, δεν είναι δύσκολο να κατανοηθεί για ποιο λόγο η Επιτροπή ελέγχει αυστηρά την εφαρμογή εκ μέρους των κρατών μελών της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, η εκπλήρωση των επιβληθεισών στον τομέα των τηλεπικοινωνιών υποχρεώσεων πρέπει να γίνεται με ακρίβεια. Με τις προτάσεις μου θα ήθελα να τονίσω την οπτική αυτή. Ενόψει της σημασίας που έχει για την επίτευξη του στόχου η ελευθέρωση του τομέα των τηλεπικοινωνιών και ενόψει της δυσχέρειας ελέγχου της εκτελέσεως καθαυτήν, θεωρώ αναγκαίο να ερμηνευθεί η οδηγία αυτή με αυστηρή προσήλωση στο γράμμα της.

V — Οι αιτιάσεις, τα μέσα άμυνας και η εκτίμησή μου

19. Η Επιτροπή διατύπωσε έξι αιτιάσεις τις οποίες θα επαναλάβω συνοπτικώς κατωτέρω. Για κάθε μία από τις αιτιάσεις αυτές θα αναφέρω τα μέσα άμυνας που προβλήθηκαν και θα προβώ, στη συνέχεια, στην εκτίμησή μου.

Η πρώτη αιτίαση

20. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η υποχρέωση που επέβαλε η Γαλλική Δημοκρατία στους φορείς κινητής τηλεφωνίας, οι οποίοι είναι οι νέοι ανταγωνιστές της France Télécom, να συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση της καθολικής υπηρεσίας κατά το έτος 1997 στερείται νομικής βάσεως στο κοινοτικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, το 1997, η France Télécom διέθετε πλήρες σχεδόν μονοπώλιο στη φωνητική τηλεφωνία. Επομένως, τη βάρυνε η πλήρης χρηματοδότηση της καθολικής υπηρεσίας. Επίσης, όπως εκτιμά η Επιτροπή, δεν θα ήταν δικαιολογημένο να συνεισφέρουν οι φορείς κινητών υπηρεσιών στην καθολική υπηρεσία του σταθερού δικτύου.

21. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η γενική διατύπωση του άρθρου 4γ της οδηγίας 90/388, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 96/19, δεν επιτρέπει να αποκλειστεί η επιβολή συνεισφοράς στους φορείς κινητής

τηλεφωνίας για τη χρηματοδότηση της καθολικής υπηρεσίας. Η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι ο ισχύων στη Γαλλία μηχανισμός, ο οποίος προβλέπει τη συμμετοχή φορέων της κινητής τηλεφωνίας στη χρηματοδότηση της καθολικής υπηρεσίας από το 1997, δεν είναι αντίθετος προς την οδηγία αυτή και ότι — πράγμα σοβαρότερο — μια διαφορετική ερμηνεία της οδηγίας θα ήταν αντίθετη προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου. Συγκεκριμένα, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, το άρθρο 4γ επιβάλλει τον επιμερισμό του καθαρού κόστους της καθολικής υπηρεσίας. Εξάλλου, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, ένας μηχανισμός προβλέπων τον επιμερισμό του κόστους της καθολικής υπηρεσίας καθιστά δυνατό να μη βαρύνεται ένας μόνο φορέας με το σύνολο, δυσανάλογο εν προκειμένω, της χρηματοδοτήσεως της καθολικής υπηρεσίας.

22. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, ουσιώδες είναι το ερώτημα αν η ελευθέρωση της κινητής τηλεφωνίας έχει επίδραση στο καθαρό κόστος της καθολικής υπηρεσίας που βαρύνει τη France Télécom. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό ήταν από το 1997 καταφατική. Έτσι, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η εισφορά των φορέων κινητής τηλεφωνίας στη χρηματοδότηση ανταποκρινόταν σε μια οικονομική «αναγκαιότητα».

23. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, με την οδηγία δεν δημιουργείται τυπικός νομικός δεσμός μεταξύ της καταργήσεως του μονοπωλίου στη σταθερή τηλεφωνία και της θεσπίσεως μηχανισμού χρηματοδοτήσεως της καθολικής υπηρεσίας. Η καταληκτική ημερομηνία της 1ης Ιανουαρίου 1998, κατά την οποία το μονοπώλιο στη φωνητική τηλεφωνία έπρεπε να αρθεί, δεν αφορά την καθολική υπηρεσία.

24. Με το υπόμνημα απαντήσεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η διατήρηση, έως την 1η Ιανουαρίου 1998, του μονοπωλίου στη σταθερή τηλεφωνία σκοπούσε ακριβώς να παράσχει τη δυνατότητα στους ιστορικούς φορείς να διατηρούν τη χρηματοοικονομική τους ισορροπία και να παρέχουν καθολική υπηρεσία. Η Επιτροπή επικαλείται, μεταξύ άλλων, την τέταρτη και την εικοστή έκτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας. Όσο η France Télécom διέθετε μονοπώλιο στη φωνητική τηλεφωνία, δεν ήταν απαραίτητη η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων καθολικής υπηρεσίας με άλλα μέσα. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/33 είναι σαφές ως προς το σημείο αυτό: «όταν, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, ένα κράτος μέλος καθορίζει ότι οι υποχρεώσεις παροχής καθολικής υπηρεσίας αποτελούν υπερβολική επιβάρυνση για έναν οργανισμό», μπορεί να θεσπίσει μηχανισμό για τον επιμερισμό του καθαρού κόστους των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας. Κατά την Επιτροπή, ουδόλως προκύπτει από τον φάκελο ότι ήταν αναγκαία η θέσπιση εθνικού συστήματος κατανομής του καθαρού κόστους ή ότι η παροχή της καθολικής υπηρεσίας συνεπήχθη υπερβολική επιβάρυνση για τη France Télécom.

25. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το επιχείρημα της Γαλλικής Κυβερνήσεως σχετικά με τα αποτελέσματα επί της καθολικής υπηρεσίας της εισόδου στην αγορά φορέων κινητής τηλεφωνίας είναι κατ' ουσίαν αβάσιμο. Η είσοδος φορέων κινητής τηλεφωνίας είχε, οπωσδήποτε, ως αποτέλεσμα την αύξηση της κινήσεως στο δίκτυο προσβάσεως της France Télécom, αλλά ουδόλως είχε επίπτωση επί του κόστους της καθολικής υπηρεσίας.

26. Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται το κριτήριο

της αναγκαιότητας ενός συστήματος από κοινού χρηματοδοτήσεως. Ένα σύστημα από κοινού χρηματοδοτήσεως θα ήταν οπωσδήποτε αναγκαίο πριν από την κατάργηση του εν λόγω μονοπωλίου. Αντίθετα, η από κοινού χρηματοδότηση δεν είναι αναγκαία, καθαυτή, μετά την κατάργηση του μονοπωλίου. Η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται επίσης, μεταξύ άλλων, το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ.

27. Κατά την εκτίμησή μου, θα εκκινήσω από την αρχή ότι η καθολική υπηρεσία, με βάση τις σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, πρέπει να διασφαλίζεται μόνο για το σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο. Η υποχρέωση αυτή δεν ισχύει για την κινητή τηλεφωνία. Δεν υπάρχει, στη Γαλλία, καθολική υπηρεσία για την κινητή τηλεφωνία.

28. Επομένως, είναι φυσικό το κόστος της καθολικής υπηρεσίας να κατανέμεται μεταξύ των διαφόρων φορέων σταθερής τηλεφωνίας, χωρίς να είναι αναγκαία η εισφορά των φορέων κινητής τηλεπικοινωνίας.

29. Οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν τα σταθερά δίκτυα και το κόστος χρησιμοποιήσεώς τους βαρύνει αυτές. Πρόκειται, στην περίπτωση αυτή, για το κόστος της διασυνδέσεως, η οποία πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας 97/33. Θεωρώ ότι το κόστος αυτό πρέπει να διακρίνεται από το κόστος της καθολικής υπηρεσίας, το οποίο αφορούν οι αιτιάσεις της Επιτροπής. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 97/33, που ορίζει ότι «οι τυχόν εισφορές στο κόστος των υποχρεώσεων καθολικής υπηρεσίας [...] μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή συμπληρωματικού τέλους το οποίο προστίθεται στο τέλος διασύνδεσης».

30. Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή χωρίς να αντιλέγει η Γαλλική Κυβέρνηση, το 1997, η France Télécom διέθετε περίπου πλήρες μονοπώλιο όσον αφορά τη φωνητική τηλεφωνία. Αν η France Télécom είχε υποχρεωθεί να φέρει εξ ολοκλήρου το κόστος της υποχρεώσεως εξασφαλίσεως καθολικής υπηρεσίας, δεν θα υπήρχε «υπερβολική επιβάρυνση» υπό την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/33. Ούτε είναι δυνατόν να συναχθεί διαφορετικό συμπέρασμα από το άρθρο 4γ, αρχή, και περίπτωση α' και β', της οδηγίας 90/388, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 96/19. Το άρθρο αυτό περιορίζεται στην απαρίθμηση των προϋποθέσεων που πρέπει να πληροί ένα εθνικό σύστημα, αναγκαίο για την κατανομή του καθαρού κόστους της παροχής καθολικής υπηρεσίας. Εν προκειμένω, θεωρώ ότι δεν πρόκειται για σύστημα κατανομής του καθαρού κόστους που είναι αναγκαίο υπό την έννοια του άρθρου 4γ.

31. Ως εκ περισσού, θα ήθελα ακόμη να επισημάνω ότι η Γαλλική Κυβέρνηση ουδόλως απέδειξε ότι η εμφάνιση της κινητής τηλεφωνίας επέφερε αύξηση του καθαρού κόστους της καθολικής υπηρεσίας. Τέλος, η Γαλλική Κυβέρνηση αναφέρεται στον δεσμό (που ενδεχομένως υφίσταται) μεταξύ της καταργήσεως του μονοπωλίου στη σταθερή φωνητική τηλεφωνία και του επιμερισμού του κόστους της καθολικής υπηρεσίας. Καίτοι συντάσσομαι με την άποψη της Γαλλικής

Κυβερνήσεως ότι, πράγματι, η καθολική υπηρεσία και η κατάργηση του μονοπωλίου αποτελούν δύο διαφορετικές υποχρεώσεις, οι οποίες πρέπει να εκπληρώνονται χωριστά, θεωρώ ότι το στοιχείο αυτό στερείται λυσιτέλειας όσον αφορά την εκτίμηση της αιτιάσεως της Επιτροπής.

32. Από τα παραπάνω καταλήγω στο συμπέρασμα ότι η πρώτη αιτίαση που διατύπωσε η Επιτροπή είναι βάσιμη.

Η δεύτερη αιτίαση

33. Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η οδηγία 90/388, όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 96/19, θεσπίζει, με το άρθρο 4γ, διάταξη υποχρεώνουσα τα κράτη μέλη να επιτρέπουν στους φορείς τους να «προσαρμόζουν τα τιμολόγιά τους». Η ενέργεια αυτή αποσκοπούσε στη διόρθωση της τιμολογιακής αναντιστοιχίας στα κράτη μέλη, διότι ορισμένες τιμές, ιδίως, η οικιακή συνδρομή και οι τοπικές κλήσεις, διατηρούνταν σε τεχνητά χαμηλό επίπεδο, ενώ για άλλες υπηρεσίες, όπως οι υπεραστικές ή διεθνείς κλήσεις, ίσχυαν υψηλές τιμές. Η τιμολογιακή αναντιστοιχία επηρεάζει τον ανταγωνισμό. Η διατήρηση χαμηλών τιμών για ορισμένα τμήματα της αγοράς επαυξάνει τη δυσκολία των νέων φορέων να είναι ανταγωνιστικοί. Οι χαμηλές αυτές τιμές τούς αποτρέπουν από επενδύσεις. Το άρθρο R. 35-3, II, του κώδικα προέβλεπε τιμολογιακή αναπροσαρμογή που θα ολοκληρωνόταν στις 31 Δεκεμβρίου 2000. Όμως, η οδηγία προβλέπει ότι, όταν η διαδικασία αναπροσαρμογής δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πριν από την 1η Ιανουαρίου 1998, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος είναι υποχρεωμένο να υποβάλει στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με τη μελλοντική σταδιακή εξάλειψη των εναπομενουσών τιμολογιακών αναντιστοιχιών. Η έκθεση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει λεπτομερές χρονοδιάγραμμα εφαρμογής.

34. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν της υποβλήθηκε χρονοδιάγραμμα, πράγμα που έπρεπε να γίνει έως τις 11 Ιανουαρίου 1997. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί να κρίνει αν η Γαλλική Κυβέρνηση εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 4γ της οδηγίας 90/388, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 96/19, και του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 96/19.

35. Η Επιτροπή προσθέτει τα ακόλουθα στοιχεία. Και αν ακόμη ήθελε υποτεθεί ότι η τιμή των 65 γαλλικών φράγκων (FRF), άνευ φόρων, που αναφέρεται στην από 29 Σεπτεμβρίου 1999 υπουργική απόφαση ως τιμή ισορροπίας των τηλεφωνικών συνδρομών, είναι πράγματι τέτοια τιμή, η νέα συνδρομή που ανέρχεται σε 64,68 FRF, άνευ φόρων, που ισχύει από την 1η Μαρτίου 1999, παραμένει εξαιρετικά χαμηλή. Επομένως, η επιδιωκόμενη με την οδηγία ισορροπία δεν είχε ακόμη επιτευχθεί. Κατά την Επιτροπή, οι γαλλικές αρχές τής γνωστοποίησαν ότι το κόστος της αναντιστοιχίας από την 1η Μαρτίου 1999 έως το τέλος του έτους αυτού ανερχόταν σε 16 εκατομμύρια FRF. Το κόστος αυτό έπρεπε να καλυφθεί από τον φορέα χρηματοδοτήσεως της καθολικής υπηρεσίας. Έτσι, οι γαλλικές αρχές βεβαι-

ώνουν, κατά την Επιτροπή, ότι η αναπροσαρμογή δεν είχε ακόμη ολοκληρωθεί σύμφωνα με τα δικά τους κριτήρια. Κατά συνέπεια, οι γαλλικές αρχές έπρεπε είτε να βεβαιώσουν ότι η France Télécom επιτρεπόταν να συνεχίσει την αναπροσαρμογή των τιμολογίων της, είτε να κοινοποιήσουν το προβλεπόμενο στο άρθρο 4γ της οδηγίας 90/388 χρονοδιάγραμμα.

36. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει, σχετικά με την έκταση της υποχρεώσεως αναπροσαρμογής των τιμολογίων, διαφορετική άποψη από την Επιτροπή.

37. Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ φορέων τηλεπικοινωνιών αφορά, πρωτίστως, την αγορά των υπεραστικών και διεθνών κλήσεων, πράγμα που ωθεί τους ιστορικούς φορείς να καλύπτουν το κόστος συνδέσεως με τον τοπικό βρόχο από τα έσοδα των τοπικών κλήσεων και των συνδρομών. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, αυτό αρκούσε. Έτσι, το κόστος του τοπικού τμήματος δεν χρηματοδοτούνταν πλέον από τα έσοδα των συνδιαλέξεων μεγάλης αποστάσεως. Εξάλλου, τον Σεπτέμβριο του 1999, η συνδρομή ορίστηκε σε ποσό που αντιστοιχούσε στην πραγματικότητα στην τιμή ισορροπίας των 65 FRF. Η τιμή αυτή ελάμβανε υπόψη τα λογιστικά στοιχεία της France Télécom.

38. Όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα, η Γαλλική Κυβέρνηση τονίζει ότι η οδηγία προβλέπει μόνον τις καταληκτικές ημερομηνίες και όχι ενδιάμεσες προθεσμίες. Στη Γαλλία, η ισορροπία, υπό την έννοια που η Γαλλική Κυβέρνηση αποδίδει στον όρο αυτό, είχε επιτευχθεί πολύ νωρίτερα από τις 31 Δεκεμβρίου 2000. Στη συνέχεια, το κείμενο της οδηγίας 96/19 υποδηλώνει ότι η έλλειψη τιμολογιακής αναπροσαρμογής μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του καθαρού κόστους καθολικής υπηρεσίας. Επομένως, ένας μηχανισμός επιμερισμού του καθαρού κόστους θα μπορούσε, μεταβατικώς, να υποκαταστήσει την τιμολογιακή ισορροπία. Επιπλέον, η Γαλλική Κυβέρνηση επιχειρεί διάκριση μεταξύ του ελλείμματος προσβάσεως στον τοπικό βρόχο, που αναλαμβάνει να καλύψει η France Télécom μέσω των εσόδων των τοπικών συνδιαλέξεων και των λοιπών ελλειμμάτων, εξαιρετικά μικρού ποσού.

39. Η Επιτροπή απαντά ότι η οδηγία επιβάλλει την αναπροσαρμογή των τιμολογίων με βάση το πραγματικό κόστος. Όμως, στην ανάλυσή της, η Γαλλική Κυβέρνηση συγχέει διάφορες μορφές κόστους και εσόδων. Κατά την Επιτροπή, θα έπρεπε να γίνεται σύγκριση μεταξύ του κόστους κάθε στοιχείου, εξεταζομένου χωριστά, και της τιμής που χρεώνεται γι' αυτό. Η Επιτροπή προσθέτει ότι η μέθοδος της Γαλλικής Κυβερνήσεως θα μπορούσε να προκαλέσει εξαιρετικά αρνητικά αποτελέσματα στο πλαίσιο του ανταγωνισμού και ότι το σχήμα αυτό καθιστά σχεδόν αδύνατη την είσοδο στην αγορά νέων ανταγωνιστών. Τα αριθμητικά στοιχεία που επικαλείται η Γαλλική Κυβέρνηση δημιουργούν την εντύπωση ελλείμματος, υπό την έννοια ότι τα έσοδα είναι πολύ κατώτερα του κόστους.

40. Η Γαλλική Κυβέρνηση, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, αναγνωρίζει ότι τα έσοδα των τηλεφωνικών συνδρομών δεν κάλυπταν

το σύνολο του κόστους συνδέσεως αφού το έλλειμμα προσβάσεως καλυπτόταν πάντοτε χάρη στις τιμές που επέβαλε η France Télécom για τις τοπικές συνδιαλέξεις. Είναι ακριβές, αναγνωρίζει η Γαλλική Κυβέρνηση, ότι, κατά τον ορισμό της Επιτροπής, η ισορροπία δεν είχε ακόμη επιτευχθεί. Η Γαλλική Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι ο ανταγωνισμός επί των τοπικών συνδιαλέξεων θα μπορούσε να αρχίσει από την 1η Ιανουαρίου 2001, με την αποομαδοποίηση του τοπικού βρόχου. Η Γαλλική Κυβέρνηση τονίζει ότι είναι πολύ δύσκολο να καταρτίσει ένα χρονοδιάγραμμα περιλαμβάνον ενδιάμεσα στάδια. Κατά την κυβέρνηση αυτή, ο προσδιορισμός μιας ρεαλιστικής καταληκτικής ημερομηνίας ανταποκρίνεται στους σκοπούς της οδηγίας και είναι σύμφωνος με το κριτήριο της διαφάνειας έναντι των εισερχόμενων στην αγορά φορέων.

41. Προκειμένου να εκτιμηθεί η δεύτερη αιτίαση που διατύπωσε η Επιτροπή, είναι σημαντικό να προσδιοριστούν, κατ' αρχάς, οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 4γ της οδηγίας 90/388, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 96/19, όσον αφορά την επιτευκτέα τιμή ισορροπίας. Η Επιτροπή και η Γαλλική Κυβέρνηση διαφωνούν ως προς το σημείο αυτό. Κατ' αρχάς, θα επικαλεστώ την εικοστή αιτιολογική σκέψη της οδηγίας. Στην αιτιολογική αυτή σκέψη γίνεται διάκριση, στο πλαίσιο της τιμολογιακής διαρθρώσεως, μεταξύ πέντε στοιχείων, ήτοι της αρχικής συνδέσεως, της μηνιαίας συνδρομής και των τοπικών, υπεραστικών και διεθνών συνδιαλέξεων. Κατά την άποψή μου, το κείμενο του άρθρου 4γ της οδηγίας δεν είναι δυνατόν να προκαλέσει σύγχυση. Πρέπει να επιτευχθεί μια τιμή που βασίζεται στο πραγματικό κόστος όσον αφορά όλα τα τιμολογιακά στοιχεία. Αυτό συνεπάγεται ότι και τα τέλη της συνδρομής (το μηνιαίο μίσθωμα) ανταποκρίνονται στο πραγματικό κόστος.

42. Πρέπει να εξεταστεί η επιταγή τιμολογιακής διαρθρώσεως που βασίζεται στο καθαρό κόστος σε συνάρτηση με τον υποδηλούμενο σκοπό της κοινοτικής ρυθμίσεως, ήτοι την ελεύθερωση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών. Η επιβολή εξαιρετικά χαμηλών τιμών μπορεί να αποτελέσει ένα δυσανάλογο πλεονέκτημα υπέρ της παλαιάς μονοπωλιακής επιχειρήσεως, της France Télécom. Συγκεκριμένα, οι ανταγωνιστές θα πρέπει να εφαρμόσουν ακόμη χαμηλότερες τιμές προκειμένου να παροτρύνουν τους εν δυνάμει πελάτες να λύσουν τη σύνδεσή τους με τη France Télécom και να γίνουν συνδρομητές τους. Είναι προφανές ότι εξαιρετικά χαμηλά τιμολόγια μπορούν να αποτρέψουν την είσοδο στην αγορά εν δυνάμει ανταγωνιστών. Για τον λόγο αυτό θεωρώ ότι δεν είναι δικαιολογημένη καμία απόκλιση κάτω από το τιμολόγιο ισορροπίας.

43. Καίτοι οι διάδικοι συμφωνούν ότι η εφαρμοζόμενη από τη France Télécom τιμή των 64,68 FRF απέκλινε, σε μικρό βαθμό βεβαίως, από το καθαρό κόστος, η επιδιωκόμενη από την οδηγία ισορροπία δεν είχε επιτευχθεί. Δεν πρέπει να δώσουμε σημασία, εφόσον εκκινούμε από την άποψη ότι η θέση της Γαλλικής Κυβερνήσεως ανταποκρίνεται στα υφιστάμενα πραγματικά περιστατικά, στο γεγονός ότι το έλλειμμα επί των εισπραττομένων συνδρομών καλυπτόταν από τις τιμές των τοπικών συνδιαλέξεων και στο ότι οι συνέπειες της αναντιστοιχίας αυτής επί του ανταγωνισμού ήταν μικρές ή και ανύπαρκτες.

44. Αυτό σημαίνει ότι, σύμφωνα με το προπαρατεθέν άρθρο 4γ, η Γαλλική Κυβέρνηση ανέφερε, στην κοινοποιηθείσα στην Επιτροπή έκθεση, τον τρόπο με τον οποίο θα διορθωνόταν η αναντιστοιχία. Η οδηγία

απαιτεί να περιλαμβάνει η έκθεση αυτή λεπτομερές χρονοδιάγραμμα. Δεν αμφισβητείται, κατά την άποψή μου, ότι η μνεία καταληκτικής μόνον ημερομηνίας δεν πληροί την απαίτηση περί λεπτομερούς χρονοδιαγράμματος. Για τον λόγο αυτό δεν μπορώ να ακολουθήσω την άποψη της Γαλλικής Κυβερνήσεως, η οποία υποστηρίζει ότι δεν επιβάλλονται τα απαιτούμενα ενδιάμεσα στάδια.

45. Από τα προεκτεθέντα καταλήγω ότι και η δεύτερη αιτίαση είναι βάσιμη.

Η τρίτη αιτίαση

46. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο υπολογισμός του καθαρού κόστους της καθολικής υπηρεσίας δεν είναι σύμφωνος με τις εν λόγω οδηγίες, αφενός, διότι λαμβάνονται υπόψη στο κόστος της καθολικής υπηρεσίας οι αποδοτικοί ιδιώτες συνδρομητές και, αφετέρου, λόγω της ελλείψεως διαφάνειας και αντικειμενικότητας κατά τον υπολογισμό των συνιστωσών του κόστους της καθολικής υπηρεσίας.

47. Με το πρώτο σκέλος της αιτιάσεώς της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η γαλλική νομοθεσία είναι αντίθετη προς τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 3, και του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 97/33, διότι ο προβλεπόμενος στο άρθρο R. 20-32 του κώδικα τύπος υπολογισμού περιλαμβάνει το κόστος των αποδοτικών συνδρομητών. Κατά την Επιτροπή, αποδοτικοί συνδρομητές είναι αυτοί που αποφέρουν στον τηλεπικοινωνιακό φορέα έσοδα υψηλότερα του κόστους της παρεχόμενης από τον φορέα υπηρεσίας. Η οδηγία απαιτεί μια επιλογή κατά τον καθορισμό των χρηστών που αποτελούν τη βάση υπολογισμού του καθαρού κόστους της καθολικής υπηρεσίας. Όμως, η συνιστώσα C1 του γαλλικού νόμου δεν είναι επιλεκτική.

48. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της αιτιάσεως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο τύπος υπολογισμού της συνιστώσας C1 δεν περιελάμβανε αντικειμενικά κριτήρια για τον καταλογισμό των επιβαρύνσεων στους διάφορους φορείς, κατά παράβαση του άρθρου 4γ της οδηγίας 90/388, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 96/19. Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, δεν τηρείται η προβλεπόμενη στο άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 97/33 αρχή της διαφάνειας.

49. Ο τύπος υπολογισμού παρουσιάζει δύο συγκεκριμένες ελλείψεις. Πρώτον, η Επιτροπή διατυπώνει αντιρρήσεις όσον αφορά την τιμή αναφοράς Pe. Αυτή η τιμή αναφοράς επηρεάζει το ύψος των συνιστωσών C1 και C2 και, κατά συνέπεια, τις εισφορές των διάφορων τηλεπικοινωνιακών φορέων. Για τον λόγο αυτό, αυτή η τιμή αναφοράς έπρεπε να είχε οριστεί κατά τρόπο διαφανή. Όμως, από τα αριθμητικά στοιχεία που παρέσχε η Γαλλική Κυβέρνηση ως απάντηση στην αιτιολογημένη γνώμη προκύπτει ότι αυτό δεν συνέβη.

50. Δεύτερον, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι επιλεγείσες τιμές P και Pe δεν είναι συγκρίσιμες. Προκειμένου να καθοριστεί το κόστος της καθολικής υπηρεσίας, στοιχείο καθοριστικής σημασίας για τον υπολογισμό είναι η διαφορά μεταξύ της ισχύουσας μέσης τιμής της συνδρομής, P, και της θεωρητικής τιμής μιας συνδρομής που κρίνεται ως αναπροσαρμοσθείσα, Pe, η οποία υπολογίζεται σε συνάρτηση με τις ισχύουσες σε άλλες χώρες τιμές. Προκειμένου να υπολογιστεί η διαφορά αυτή, οι τιμές P και Pe θα πρέπει να στηρίζονται σε συγκρίσιμες βάσεις. Όμως, αυτό δεν ισχύει εν προκειμένω.

51. Κατά την Επιτροπή, η πρώτη διαφορά μεταξύ των τιμών P και Pe είναι η ακόλουθη: η αναλυτική χρέωση συμπεριλαμβάνεται στη βασική συνδρομή στις χώρες «αναφοράς», ενώ είναι προαιρετική και αμειβόμενη για τους πελάτες της France Télécom. Η διαφορά αυτή επιφέρει τεχνητή αύξηση της τιμής Pe, που υπεισέρχεται σε ύψος 351 εκατομμυρίων FRF στο κόστος της συνιστώσας C1 το 1998. Η δεύτερη διαφορά έγκειται, κατά την Επιτροπή, στο γεγονός ότι η τιμή Pe περιλαμβάνει το κόστος του καταλόγου απορρήτων αριθμών ενώ η τιμή P δεν περιλαμβάνει τα εξ αυτού έσοδα. Ο κατάλογος απορρήτων αριθμών αποτελείται από τους συνδρομητές που δεν επιθυμούν να περιλαμβάνονται στον τηλεφωνικό κατάλογο.

52. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, αντικρούοντας το πρώτο σκέλος της τρίτης αιτιάσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται το τέταρτο εδάφιο, σημείο i, του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 97/33. Το εδάφιο αυτό, στις κρίσιμες εν προκειμένω διατάξεις, ορίζει ότι, όσον αφορά τους ειδικούς τελικούς χρήστες ή ομάδες τελικών χρηστών, ο υπολογισμός βασίζεται στο κόστος που οφείλεται στα «στοιχεία των καθορισμένων υπηρεσιών οι οποίες παρέχονται μόνο με ζημία ή παρέχονται υπό συνθήκες κόστους οι οποίες δεν εμπίπτουν στα συνήθη εμπορικά πρότυπα». Η οδηγία δεν κάνει διάκριση μεταξύ αποδοτικών και μη αποδοτικών στοιχείων κόστους. Η Γαλλική Κυβέρνηση συνάγει ότι από τη χρήση του συνδέσμου «ή» στο προπαρατεθέν μέρος της φράσεως προκύπτει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη μόνον τα «στοιχεία των υπηρεσιών οι οποίες παρέχονται μόνο με ζημία» (ήτοι τα μη αποδοτικά στοιχεία). Εξάλλου, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση πάντοτε, από το κείμενο του παραρτήματος προκύπτει ότι ο κατάλογος των στοιχείων που μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό του κόστους της καθολικής υπηρεσίας δεν είναι περιοριστικός.

53. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της τρίτης αιτιάσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση διατυπώνει τις ακόλουθες παρατηρήσεις. Ο προσδιορισμός της συνδρομής σε 65 FRF προκύπτει από διεθνή σύγκριση μεταξύ των χωρών στις οποίες τα τιμολόγια του ιστορικού φορέα κρίνονται ως αναπροσαρμοσθέντα. Η τιμή αυτή περιλαμβάνεται στην καθορισθείσα με την έκθεση Champsaur κλίμακα (μεταξύ 55 και 75 FRF). Εξάλλου, από την από 9 Ιανουαρίου 1999 απόφαση της ART 99-120 προκύπτει ότι η αύξηση της τηλεφωνικής συνδρομής σε 64,68 FRF είχε ως πρακτικό αποτέλεσμα την εξάλειψη της τιμολογιακής αναντιστοιχίας. Εν σύνοψει, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η τιμή Pe είναι αρκούντως διαφανής.

54. Με το υπόμνημα απαντήσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η Γαλλική Κυβέρνηση

ουδόλως εξηγεί για ποιο λόγο όλοι οι συνδρομητές στη Γαλλία θεωρούνται αυτομάτως ως εξυπηρετούμενοι, «υπό συνθήκες κόστους οι οποίες δεν εμπίπτουν στα συνήθη εμπορικά πρότυπα». Στη συνέχεια, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η Γαλλική Κυβέρνηση ουδόλως παρέσχε πειστικές εξηγήσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο καθόρισε κατ' αποκοπή σε 65 FRF τη τιμή της συνιστώσας Pe. Κατά την Επιτροπή, η καθορισθείσα με την έκθεση Champsaur κλίμακα είναι εξαιρετικά ευρεία. Εξάλλου, η ίδια η έκθεση τονίζει ότι πρέπει να γίνουν συναφώς ακριβέστεροι υπολογισμοί.

55. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση τονίζει ότι, στο μέτρο που η τιμολογιακή αναπροσαρμογή δεν είχε ολοκληρωθεί, δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός των συνδρομητών που εξυπηρετούνταν υπό συνθήκες κόστους οι οποίες ενέπιπταν στα συνήθη εμπορικά πρότυπα.

56. Όσον αφορά το πρώτο σκέλος της αιτιάσεως, θα ήθελα να κάνω τις ακόλουθες σκέψεις. Το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 97/33 περιλαμβάνει τους διέποντες τον υπολογισμό του καθαρού κόστους καθολικής υπηρεσίας κανόνες και, έτσι, προσδιορίζει, περιοριστικώς, και, στο μέτρο του δυνατού, ακριβώς, τα στοιχεία του κόστους που μπορούν να ληφθούν υπόψη. Κατά την άποψή μου, από τις διατάξεις αυτές προκύπτει αρκούντως σαφώς ότι μπορεί να ληφθεί υπόψη μόνον το κόστος που αποτελεί άμεση συνέπεια της παροχής καθολικής υπηρεσίας. Αν ο φορέας, ο οποίος υπέχει υποχρέωση εξασφαλίσεως καθολικής υπηρεσίας, δεν μπορεί να επωμιστεί δυσανάλογη επιβάρυνση, ομοίως δεν μπορεί να αντλήσει χρηματοοικονομικό πλεονέκτημα. Η άποψη αυτή στοιχεί με τη λογική του συστήματος, που σκοπεί ακριβώς στην καθιέρωση ίσων όρων ανταγωνισμού για τους διαφόρους τηλεπικοινωνιακούς φορείς. Η δημιουργία μιας αγοράς που λειτουργεί με αυτούς τους όρους προϋποθέτει σαφή τιμολογιακή διάρθρωση, η οποία δεν ανέχεται την αύξηση του κόστους μιας συγκεκριμένης μορφής δραστηριότητας προς τον σκοπό παροχής άλλων υπηρεσιών σε φθηνότερη τιμή.

57. Τα στοιχεία του κόστους που μπορούν να ληφθούν υπόψη είναι αυτά που οφείλονται στις υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται μόνο με ζημία ή παρέχονται υπό συνθήκες κόστους οι οποίες δεν εμπίπτουν στα συνήθη εμπορικά πρότυπα. Πρόκειται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος, για δραστηριότητες τις οποίες δεν θα ασκούσε ένας εμπορικός φορέας εκμετάλλευσης ο οποίος δεν θα είχε υποχρέωση παροχής καθολικής υπηρεσίας. Κατά την άποψή μου, ορθώς η Επιτροπή υποστηρίζει ότι πρόκειται για το κόστος των μη αποδοτικών δραστηριοτήτων. Δεν πρόκειται κατ' ανάγκη για υπηρεσίες που παρέχονται με ζημία, αλλά μπορεί να πρόκειται για δραστηριότητες που, από την άποψη των αποτελεσμάτων της επιχειρήσεως, χαρακτηρίζονται από ανεπαρκή απόδοση. Το παράρτημα μνημονεύει, μεταξύ των περιλαμβανομένων σε αυτό υπηρεσιών, μεταξύ άλλων, την παροχή ορισμένων δημοσίων τηλεφώνων επί πληρωμή. Δεν είναι αναγκαίο να πρόκειται για δραστηριότητα που ασκείται με ζημία, είναι, όμως, πολύ πιθανό ότι μια επιχείρηση, εκτιμώντας το σύνηθες οικονομικό συμφέρον εγκαταστάσεως των εν λόγω τηλεφωνικών θαλάμων, δεν θα προέβαινε στην εγκατάσταση αυτή. Δεν μπορώ να συνταχθώ με την άποψη της Γαλλικής Κυβερνήσεως η οποία υποστηρίζει ότι η οδηγία δεν διακρίνει μεταξύ αποδοτικών και μη αποδοτικών στοιχείων κόστους. Η έννοια των μη αποδοτικών στοι-

χείων κόστους είναι ευρύτερη της εννοίας των ασκούμενων με ζημία δραστηριοτήτων.

58. Θεωρώ ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι η γαλλική ρύθμιση δεν ανταποκρινόταν στα κριτήρια του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας. Ο πραγματοποιηθείς με βάση το άρθρο R. 20-32 του κώδικα υπολογισμός περιόριζε ανεπαρκώς το ληπτέο υπόψη κόστος: συγκεκριμένα, λαμβανόταν υπόψη το κόστος όλων των τηλεφωνικών συνδέσεων στη Γαλλία. Θα υπενθυμίσω εκ νέου, συναφώς, ότι το παράρτημα της οδηγίας περιλαμβάνει μόνον το κόστος που οφείλεται σε ειδικούς τελικούς χρήστες ή ομάδες τελικών χρηστών. Τέλος, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν ήταν δυνατός ο προσδιορισμός των συνδρομητών που εξυπηρετούνταν υπό συνθήκες κόστους εμπίπτουσες στα συνήθη εμπορικά πρότυπα. Ανεξαρτήτως της λυσιτέλειας του ισχυρισμού αυτού, ακόμα και σε αυτή την περίπτωση, το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 97/33 πρέπει να ερμηνευθεί περιοριστικώς και είναι πρόδηλον ότι η Γαλλική Κυβέρνηση έπρεπε να προβλέψει άλλον τρόπο προκειμένου να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του παραρτήματος αυτού.

59. Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της τρίτης αιτιάσεως, που αφορά την καταλληλότητα της τιμής αναφοράς Pe, θα προβώ στις ακόλουθες παρατηρήσεις. Γενικώς, θεωρώ ότι η διεθνής σύγκριση αποτελεί μέθοδο κατάλληλη για τον υπολογισμό του καθαρού κόστους της καθολικής υπηρεσίας. Εντούτοις, ενόψει των υφισταμένων στα κράτη μέλη διαφορών, το αποτέλεσμα της συγκρίσεως αυτής πρέπει να εκτιμάται με σύνεση, ιδίως, όταν σε ορισμένες χώρες αναφοράς υπάρχουν υπηρεσίες που είναι προαιρετικές και αυτό δεν ισχύει για το κράτος μέλος που αποτελεί αντικείμενο συγκρίσεως. Κατά την άποψή μου, η Γαλλική Κυβέρνηση δεν κατάφερε να αντικρούσει επιτυχώς την άποψη της Επιτροπής αποδεικνύοντας ότι οι διαπιστωθείσες από την Επιτροπή διαφορές στερούνται λυσιτέλειας όσον αφορά την τιμή αναφοράς. Εξάλλου, υιοθετώ την άποψη της Επιτροπής η οποία διαπιστώνει ότι η προσδιορισθείσα με την έκθεση Champsaur κλίμακα, επί τη βάσει διεθνών συγκρίσεων, είναι εξαιρετικά ευρεία.

60. Από τα στοιχεία αυτά καταλήγω ότι ο τρόπος υπολογισμού του καθαρού κόστους δεν είναι σύμφωνος με τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 3, και του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας. Κατά συνέπεια, και η τρίτη αιτίαση είναι βάσιμη.

Η τέταρτη αιτίαση

61. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ορισμένες συνιστώσες του κόστους καθολικής υπηρεσίας προσδιορίστηκαν κατ' αποκοπή, κατά παράβαση της απορρέουσας από το άρθρο 5, παράγραφος 3, της οδηγίας 97/33 υποχρεώσεως πραγματοποιήσεως ειδικού υπολογισμού. Η αιτίαση αυτή περιλαμβάνει τρία σκέλη.

62. Με το πρώτο σκέλος, η Επιτροπή τονίζει ότι το άρθρο R. 20-33, III, του κώδικα καθορίζει το καθαρό κόστος των μη αποδοτικών συνδρομητών στις αποδοτικές περιοχές αυθαιρέτως σε 1 % του κύκλου εργασιών. Το ποσοστό αυτό είναι ανώτερο από τις προκύπτουσες από σύγκριση με άλλες χώρες εκτιμήσεις. Αμυνόμενη, η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται τα ακόλουθα στοιχεία. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, από την έκθεση Champsaur προκύπτει ότι, το 1997, δεν υφίστατο ακόμη αξιόπιστη μέθοδος υπολογισμού του κόστους αυτού. Η έκθεση πρότεινε εν κατακλείδι μια κλίμακα με βάση την οποία υπολογίστηκε το ποσοστό 1 %. Η Γαλλική Κυβέρνηση διατυπώνει αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα αναδρομικού υπολογισμού του κόστους για το έτος 1997. Εν πάση περιπτώσει, η ART δεν διαθέτει τα απαραίτητα στοιχεία. Η Επιτροπή, όπως τονίζει στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, δεν ικανοποιείται από την εξήγηση της Γαλλικής Κυβερνήσεως. Προς επίρρωση των ισχυρισμών της, παραθέτει έναν πίνακα, από τον οποίο προκύπτει ότι, το 1997 και το 1998, οι κατ' αποκοπήν εισφορές ήταν πολύ υψηλότερες απ' ό,τι θα είναι το 1999 και το 2000, οπότε ο υπολογισμός θα διενεργηθεί με βάση ένα μοντέλο. Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι η χρησιμοποιηθείσα το 1997 και το 1998 μέθοδος ήταν η μόνη εφαρμόσιμη, καίτοι κατ' ανάγκην ανακριβής. Εξάλλου, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η επίπτωση της μεθόδου αυτής στους ανταγωνιστές φορείς τηλεπικοινωνιών ήταν πολύ μικρή, διότι η θέση τους στην αγορά ήταν εξαιρετικά περιορισμένη κατά το 1997 και το 1998.

63. Το δεύτερο σκέλος της αιτιάσεως της Επιτροπής αφορά το άρθρο 3 του διατάγματος, που προσδιόριζε κατ' αποκοπή το καθαρό κόστος της καθολικής υπηρεσίας για το έτος 1997. Κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, ο υπολογισμός της γεωγραφικής συνιστώσας, που εκτιμήθηκε σε 3 % του κύκλου εργασιών, προκύπτει από διεθνή σύγκριση. Η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι ενήργησε με πραγματισμό και ότι ένας περίπλοκος εκ των υστέρων υπολογισμός όσον αφορά το έτος 1997 δεν θα οδηγούσε παρά σε όλως περιθωριακή τροποποίηση της εισφοράς των φορέων. Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, καίτοι η Γαλλική Κυβέρνηση παρέσχε κάποιες εξηγήσεις όσον αφορά τα ληφθέντα υπόψη στοιχεία, ουδόλως εξήγησε πώς τα στοιχεία αυτά οδήγησαν στη συναγωγή του τελικού αποτελέσματος. Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση αμφισβητεί την άποψη αυτή. Καίτοι παραδέχεται ότι θα ήταν τεχνικώς δυνατό να εφαρμόσει αναδρομικώς το χρησιμοποιηθέν το 1999 μοντέλο για τα έτη 1997 και 1998, η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής θα ήταν εξαιρετικά δυσχερής, διότι θα απαιτούσε την παροχή μεγάλου αριθμού πληροφοριών εκ μέρους της France Télécom, για ένα περιθωριακό αποτέλεσμα. Εξάλλου, η τυχόν εκ των υστέρων αναθεώρηση της μεθόδου εκτιμήσεως θα προκαλούσε αβεβαιότητα στους φορείς.

64. Το τρίτο σκέλος της αιτιάσεως αφορά τις τιμές σύμφωνα με κοινωνικά κριτήρια. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το ύψος της καταβληθείσας στη France Télécom εισφοράς προς αντιστάθμιση του κόστους ορισμένων τιμών σύμφωνα με κοινωνικά κριτήρια υπολογίστηκε κατά τρόπο ανακριβή. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται το από 8 Μαρτίου 1999 διάταγμα 99-162, που τροποποίησε τα άρθρα R. 20-34 και R. 20-40 του κώδικα και R. 251-28 του κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως, με το οποίο θεσπίστηκε ένα νέο σύστημα. Το σύστημα αυτό προβλέπει μείωση των

τηλεφωνικών τελών με βάση κοινωνικά κριτήρια για ορισμένους δικαιούχους κατώτατου κοινωνικού εισοδήματος ή αναπήρους πολέμου, που ανέρχεται σε 27,60 FRF μηνιαίως (για το 2000). Η μείωση αυτή χρηματοδοτείται από ένα φορέα χρηματοδοτήσεως της καθολικής υπηρεσίας, στον οποίο οι φορείς τηλεφωνικών υπηρεσιών καταβάλλουν εισφορές ανάλογα με τον κύκλο εργασιών τους. Εξάλλου, σε ειδικές περιπτώσεις, το κράτος μπορεί να αναλάβει ορισμένες τηλεφωνικές οφειλές για τα πρόσωπα που υποβάλλουν σχετική αίτηση. Προβλέφθηκε, για ολόκληρο το σύστημα, ένα όριο 0,8 % του κύκλου εργασιών του τηλεφώνου. Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή απαντά ως ακολούθως: εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν το σύστημα έχει βελτιωθεί για το μέλλον, εξακολουθεί να υφίσταται παράβαση για τα έτη 1997 και 1998.

65. Η τέταρτη αιτίαση της Επιτροπής αφορά στην πραγματικότητα το ζήτημα σε ποιο βαθμό το άρθρο 5, παράγραφος 3, σε συνδυασμό με το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 97/33 επιτρέπουν τον κατ' αποκοπή υπολογισμό του καθαρού κόστους. Όπως ανέφερα παραπάνω, σε σχέση με την τρίτη αιτίαση, η οδηγία απαιτεί ακριβή υπολογισμό του καθαρού κόστους. Δεικνύει δε ειδικώς τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να υπολογίζεται το κόστος. Κατά την άποψή μου, δεν επιτρέπει κατ' αποκοπή υπολογισμό. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι η τέταρτη αιτίαση είναι βάσιμη όσον αφορά τον τρόπο υπολογισμού που εφαρμόστηκε στη Γαλλία το 1997 και το 1998. Από το 1999 εφαρμόστηκε άλλος τρόπος υπολογισμού. Αυτός δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας διαφοράς.

Η πέμπτη αιτίαση

66. Η πέμπτη αιτίαση της Επιτροπής αφορά ορισμένες συνιστώσες του κόστους καθολικής υπηρεσίας οι οποίες έχουν καθοριστεί κατά τρόπο συνεπαγόμενο τεχνητή αύξηση του κόστους αυτού.

67. Πρόκειται, κατ' αρχάς, για εσφαλμένο υπολογισμό του καθαρού κόστους των εγκατεστημένων σε μη αποδοτικές περιοχές συνδρομητών. Κατά την Επιτροπή, με την εφαρμοσθείσα μέθοδο δεν λήφθηκαν υπόψη ορισμένα έσοδα, όπως τα προκύπτοντα από την εγγραφή στον κατάλογο απορρήτων αριθμών, που αποτελείται από τους συνδρομητές που δεν επιθυμούν να περιλαμβάνονται στον τηλεφωνικό κατάλογο, για τις υπηρεσίες «διευκολύνσεως». Κατά την Επιτροπή, πρέπει να επισημανθεί ότι η France Télécom δεν παρέσχε σχετικά στοιχεία. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση παραδέχεται ότι το κόστος και τα έσοδα των υπηρεσιών διευκολύνσεως άρχισαν να λαμβάνονται υπόψη από τη χρήση του 1999. Η Γαλλική Κυβέρνηση αμφισβητεί την άποψη της Επιτροπής όσον αφορά την εγγραφή στον κατάλογο απορρήτων αριθμών. Όπως εκτιμά η Γαλλική Κυβέρνηση, δεν είναι δυνατός ο διαχωρισμός της υπηρεσίας αυτής από την υπηρεσία εκδόσεως του ετησίου τηλεφωνικού καταλόγου. Επομένως, ο κατάλογος απορρήτων αριθμών δεν αποτελεί, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, διακριτό στοιχείο του κόστους.

68. Με το υπόμνημα απαντήσεως, η Επιτροπή τονίζει ότι η αναγνώριση, εκ μέρους της Γαλλικής Κυβερνήσεως, ότι το σύστημα που εφάρμοσε έως το 1999 ήταν εσφαλμένο δεν συνοδεύεται από πρόταση διορθώσεως. Επομένως, η Επιτροπή εμμένει στο σκέλος αυτό της αιτιάσεως. Στη συνέχεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των δραστηριοτήτων, αφενός, της τηρήσεως καταλόγου απορρήτων αριθμών και, αφετέρου, της εκδόσεως τηλεφωνικού καταλόγου σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.

Επικαλείται, συναφώς, το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 98/10[8]. Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει, συνεχίζει η Επιτροπή, ότι κάθε φορέας τηρεί κατάλογο απορρήτων αριθμών για τους συνδρομητές του. Το κόστος της υπηρεσίας αυτής είναι ανεξάρτητο από το κόστος και τα έσοδα του τηλεφωνικού καταλόγου. Η Γαλλική Κυβέρνηση εμμένει στην άποψή της με το υπόμνημα ανταπαντήσεως.

69. Δεύτερον, η Επιτροπή προσάπτει στις γαλλικές αρχές ότι έλαβαν υπόψη κατά το 1998 το ιστορικό κόστος και ότι δεν χρησιμοποίησαν τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνολογίες. Η Επιτροπή επικαλείται το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 97/33, το οποίο ορίζει ότι τα έσοδα και το κόστος θα πρέπει να είναι προβλέψιμα. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι έλαβε υπόψη στο μέτρο του δυνατού τις συστάσεις της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 97/33. Η Επιτροπή συνάγει, στο υπόμνημα απαντήσεως, ότι η Γαλλική Κυβέρνηση παραδέχεται ότι δεν τήρησε τις υποχρεώσεις της για το έτος 1998. Τέλος, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση επικαλείται τις δυσχέρειες εφαρμογής που θα ανέκυπταν αν η εφαρμοσθείσα το 1999 μεθοδολογία έπρεπε να εφαρμοστεί για το έτος 1998.

70. Τρίτον, η Επιτροπή τονίζει ότι ο τρόπος που χρησιμοποίησαν οι γαλλικές αρχές για τον υπολογισμό του καθαρού κόστους καθολικής υπηρεσίας δεν λαμβάνει υπόψη τα συνδεόμενα με την παροχή της καθολικής υπηρεσίας άυλα οφέλη, παρά μόνον όσον αφορά την τέλεια γεωγραφική κάλυψη του εθνικού εδάφους με τηλεφωνικούς θαλάμους και την παροχή τηλεφωνικών καταλόγων. Όμως, το άρθρο 5, παράγραφος 4, της οδηγίας 97/33 επιβάλλει ρητώς στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη το τυχόν όφελος της αγοράς το οποίο αποκομίζει ο οργανισμός ο οποίος παρέχει καθολική υπηρεσία. Η Επιτροπή αναφέρει ενδεικτικώς ορισμένα άυλα οφέλη της France Télécom τα οποία θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη. Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Γαλλική Κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι παρέβη το άρθρο 5, παράγραφος 4. Προσθέτει ότι δεν είναι πλέον δυνατό να εκτιμήσει, a posteriori, το κόστος της καθολικής υπηρεσίας.

71. Από την εξέταση της αιτιάσεως αυτής προκύπτει ευθέως ότι η Γαλλική Κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι, ως προς όλα τα σημεία, παρέβη τις διατάξεις της οδηγίας. Κατά την άποψή μου, η αναγνώριση αυτή επιβεβαιώνει τη βασιμότητα της αιτιάσεως αυτής. Ως προς ένα μόνο σημείο, την κατάρτιση του καταλόγου απορρήτων αριθμών, η άποψη της Γαλλικής Κυβερνήσεως δεν συγκλίνει με αυτή της Επιτροπής. Όμως, ακόμη και ως προς το σημείο αυτό, συνάγω ότι η αιτίαση είναι βάσιμη. Είναι προφανές, πιστεύω, ότι η τήρηση του καταλόγου απορρήτων αριθμών αποτελεί δραστηριότητα διακρινόμενη από την έκδοση του τηλεφωνικού καταλόγου. Αντιθέτως, με βάση την οδηγία 98/10, η έκδοση τηλεφωνικού καταλόγου περιλαμβάνεται στην καθολική υπηρεσία. Κατά συνέπεια, σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, ο τηλεφωνικός κατάλογος πρέπει να περιλαμβάνει τους συνδρομητές των άλλων φορέων και τα αντίστοιχα έξοδα και έσοδα.

8 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 6.

Η έκτη αιτίαση

72. Κατά την Επιτροπή, η Γαλλική Κυβέρνηση δεν συμμορφώθηκε πλήρως με την επιταγή του άρθρου 5, παράγραφος 5, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 97/33. Η καταρτισθείσα από τις γαλλικές αρχές για το έτος 1997 έκθεση κακώς δεν περιλαμβάνει τις καταβληθείσες από τους ενδιαφερόμενους φορείς εισφορές στο κόστος της καθολικής υπηρεσίας. Η Γαλλική Κυβέρνηση παραδέχεται ότι οι εκθέσεις για τα έτη 1997 και 1998 δεν ανταποκρίνονται πλήρως στις επιταγές της οδηγίας 97/33.

73. Άπαξ η Γαλλική Κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι οι εκθέσεις που κατάρτισε για τα έτη 1997 και 1998 δεν ανταποκρίνονται στις επιταγές του άρθρου 5, παράγραφος 5, της οδηγίας 97/33, καταλήγω ότι η έκτη αιτίαση είναι βάσιμη.

VI — Πρόταση

74. Από τα προεκτεθέντα πραγματικά περιστατικά προτείνω στο Δικαστήριο:

α) να διαπιστώσει ότι η Γαλλική Δημοκρατία:

— μη θεσπίζοντας τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του άρθρου 4γ της οδηγίας 90/388/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 96/19/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 1996, για

τροποποίηση της οδηγίας 90/388 όσον αφορά το πλήρες άνοιγμα των αγορών τηλεπικοινωνιών στον ανταγωνισμό, και με τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφοι 1, 3, 4 και 5, και του παραρτήματος ΙΙΙ της οδηγίας 97/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1997, για τη διασύνδεση στον χώρο των τηλεπικοινωνιών προκειμένου να διασφαλιστεί καθολική υπηρεσία και διαλειτουργικότητα, με εφαρμογή των αρχών παροχής ανοικτού δικτύου (ONP),

— ή, επικουρικώς, μη ενημερώνοντας την Επιτροπή για τα μέτρα αυτά,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την λόγω οδηγία.

β) να καταδικάσει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας.